

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa E., s.r.o., so sídlom v Ž., zastúpeného Mgr. R., advokátom v P., proti odporcom 1/ C., s.r.o. v likvidácii, Ž. – vymazanému z obchodného registra, 2/ I., bývajúcemu v Ž., zastúpenému JUDr. J., advokátom v Ž., o zaplatenie 883,09 € (26 604 Sk) s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 4 C 138/2004, o dovolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 28. septembra 2007 sp. zn. 10 Co 106/2007, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Žiline z 28. septembra 2007 sp. zn. 10 Co 106/2007 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Žilina rozsudkom zo 4. decembra 2006 č.k. 4 C 138/04-138 v spojení s opravným uznesením z 26. februára 2007 č.k. 4 C 138/04-160 uložil odporcovi 2/ povinnosť zaplatiť navrhovateľovi 26 604 Sk (883,09 €) s 13 % úrokom z omeškania ročne z tejto sumy od 31. júla 2003 do zaplatenia, ako aj trovy konania spolu vo výške 13 468 Sk (447,06 €); konanie proti odporcovi 1/ zastavil. Rozhodol tak po zistení, že nebytové priestory v Žiline na K. (miestnosti č. 1.16 a 1.17 o celkovej výmere 30 m²), ktoré navrhovateľ ako ich výlučný vlastník prenajal odporcovi 1/ nájomnou zmluvou z 1. februára 2003 na dobu určitú do 31. marca 2003, po skončení nájmu neboli navrhovateľovi odovzdané, ale užíval ich - v týchto priestoroch mal uložené svoje veci - odporca 2/ ako fyzická osoba. Takéto užívanie nebytových priestorov po skončení nájmu, t.j. že v nebytových priestoroch sa v tom čase nachádzali veci odporcu 2/, mal preukázané predovšetkým zo svedeckých výpovedí V. a I., ktoré výpovede posudzoval i z hľadiska vierohodnosti a z tohto hľadiska skúmal aj výpoveď odporcu 2/. Ohľadom jeho výpovede o. i. uviedol, že „Odporca si svojimi vyjadreniami na pojednávaní protirečil, na jednej strane uviedol, že veci, ktoré ostali v nebytových priestoroch

po skončení nájmu, boli vo vlastníctve odporcu 1/, pričom sa jednalo o časť vneseného majetku, na druhej strane uviedol, že nevie, komu patria tie veci, ktoré si po zániku spoločnosti C. odniesol z nebytových priestorov vo vlastníctve navrhovateľa do iných nebytových priestorov.“ Na základe skutkového stavu, ktorý vykonaným dokazovaním mal jednoznačne preukázaný, že nebytové priestory patriace navrhovateľovi od 1. apríla 2003 (do 1. júla 2003) užíval odporca 2/ ako fyzická osoba bez toho, aby doložil právny dôvod na ich užívanie, uzavrel, že navrhovateľovi vznikol proti odporcovi 2/ nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia podľa § 451 ods. 1 a 2 Obč. zák. Jeho výšku, ktorá bola požadovaná (odvodená) so zreteľom na výšku dohodnutého nájomného a preddavkov na energiu, vodu a služby vrátane DPH v spomenutej nájomnej zmluve z 1. februára 2003, považoval za opodstatnenú. Za tri mesiace užívania nebytových priestorov bez právneho dôvodu (od 1. apríla 2003 do 1. júla 2003) predstavovala peňažná náhrada (§ 458 ods. 1 Obč. zák.) 26 697 Sk; navrhovateľ si však uplatnil nárok na zaplatenie o niečo nižšej sumy (26 604 Sk). Výrok o úroku z omeškania odôvodnil aplikáciou § 517 ods. 2 Obč. zák., § 3 nariadenia vlády č. 87/1995 Z.z. a výškou diskontnej sadzby určenej Národnou bankou Slovenska, ktorá platila k prvému dňu omeškania s plnením peňažného dlhu. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p. Zastavenie konania proti odporcovi 1/ odôvodnil jeho zánikom bez právneho nástupcu - výmazom z obchodného registra (§ 107 ods. 4 O.s.p.).

Krajský súd v Žiline na odvolanie odporcu 2/ rozsudkom z 28. septembra 2007 sp. zn. 10 Co 106/2007 rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku, ktorým uložil odporcovi 2/ povinnosť zaplatiť navrhovateľovi 26 604 Sk spolu s 13 % úrokom z omeškania ročne z tejto sumy od 31. júla 2003 do zaplatenia, zmenil tak, že návrh zamietol. Navrhovateľovi uložil povinnosť zaplatiť odporcovi 2/ náhradu trov konania vo výške 13 580 Sk (450,77 €). Odvolací súd – na rozdiel od súdu prvého stupňa – ustálil, že z vykonaného dokazovania nemožno vyvodit' záver, že hnutelné veci, ktoré sa v období od 1. apríla 2003 do 30. júna 2003 nachádzali v (pôvodne) prenajatých priestoroch, boli vlastníctvom odporcu 2/. Uviedol, že preukázanie takéhoto vlastníctva nemožno odvodzovať od tvrdenia jedného z konateľov spoločnosti, keď druhý konateľ tvrdí opak; odporca 2/ vlastníctvo k dotknutým veciam popieral a tvrdil, že sa jednalo o veci odporcu 1/. V uvedenom období bol odporca 1/ existujúcim podnikateľským subjektom a až neskôr vstúpil do likvidácie a došlo k jeho výmazu z obchodného registra bez právneho nástupcu. Svedkyňa V. síce tvrdila, že v nebytových priestoroch boli uložené veci patriace odporcovi 2/, ktorý sa pred ňou tak vyjadril a do priestorov chodieval; nebolo jej ale známe, že tieto priestory boli prenajaté

odporcovi 1/ a nemala ani vedomosť o tom, že odporca 2/ bol v pozícii konateľa odporcu 1/. Na týchto úvahách odvolací súd založil svoj záver, že navrhovateľ nepreukázal, že v období od 1. apríla 2003 do 30. júna 2003 odporca 2/ užíval cudziu vec bez právneho dôvodu, a preto rozsudok súdu prvého stupňa zmenil a návrh navrhovateľa zamietol. Výrok o trovách konania oprel o ust. § 224 ods. 2 a § 142 ods. 1 O.s.p.

Proti tomuto zmeňujúcemu rozsudku odvolacieho súdu podal navrhovateľ dovolanie. Žiadal rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Uviedol, že postupom súdu došlo k vade podľa § 237 písm. f/ O.s.p.; ďalej namietal tzv. inú vadu konania a nesprávne právne posúdenie veci. Odňatie možnosti konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.) videl v tom, že odvolací súd rozhodol na pojednávaní bez účasti navrhovateľa. K tejto neúčasti došlo tak, že právny zástupca navrhovateľa po tom, čo 25. septembra 2007 dostal mail s oznámením právneho zástupcu odporcu 2/, že požiadal o odročenie pojednávania vytýčeného na 28. septembra 2007, si túto skutočnosť preveril na odvolacom súde a súdu telefonicky oznámil, že aj navrhovateľ sa pojednávania nezúčastní. Mal za to, že nie je mysliteľné, aby odvolací súd konal aj napriek výslovnej žiadosti účastníkov konania o odročenie pojednávania, ich súhlasnému a koordinovanému postupu. Odvolaciemu súdu ďalej vytýkal, že rozsudok súdu prvého stupňa zmenil bez opakovania dokazovania a že takýto postup je v rozpore so zásadou priamosti a ústnosti občianskeho súdneho konania. Pokiaľ odvolací súd sa chce odchýliť od skutkových zistení súdu prvého stupňa, je potrebné, aby dôkazy zopakoval, prípadne doplnil dokazovanie a zabezpečil si tak rovnocenný podklad pre ich prípadné odlišné vyhodnotenie. V rámci prvostupňového konania bolo vykonané rozsiahle dokazovanie, ktorým bolo preukázané, a to aj výpoveďou samotného odporcu 2/, že hnutelné veci si z priestorov ako ich vlastník odniesol; túto skutočnosť potvrdila aj svedkyňa V., voči ktorej odporca 2/ vystupoval v predmetnom období ako vlastník týchto vecí. Odvolací súd preto pochybil, pokiaľ bol názoru, že navrhovateľ neunesol dôkazné bremeno týkajúce sa preukázania vlastníckeho práva odporcu 2/ k hnutelným veciam.

Odporca 2/ vo vyjadrení navrhol rozsudok odvolacieho súdu potvrdiť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok prípustný (§ 238 ods. 1 O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok

bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) v rozsahu vyplývajúcom z ustanovenia § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že napadnutý rozsudok je treba zrušiť.

Podľa ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Dovolanie je tiež prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej (§ 238 ods. 1 O.s.p.).

Dovolateľ v predmetnej veci napadol zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu. Podmienky prípustnosti dovolania proti rozhodnutiu v tejto procesnej forme v zmysle citovaného ustanovenia § 238 ods. 1 O.s.p. sú splnené. Prípustnosť dovolania v danej veci bola preto daná.

V zmysle § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Vzhľadom na uvedené, skúmal dovolací súd existenciu vád uvedených v § 237 O.s.p. a iných vád a zistil, že konanie pred odvolacím súdom je postihnuté inou vadou majúcou za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Ak tento zákon neustanovuje inak, pre konanie na odvolacom súde platia primerane ustanovenia o konaní pred súdom prvého stupňa (§ 211 ods. 2 O.s.p.).

Podľa § 122 ods. 1 O.s.p. súd vykonáva dokazovanie na pojednávaní, ak neboli splnené podmienky na vydanie rozhodnutia bez ústneho pojednávania.

Podľa § 125 O.s.p. za dôkaz môžu slúžiť všetky prostriedky, ktorými možno zistiť stav veci, najmä výsluch svedkov, znalecký posudok, správy a vyjadrenia orgánov, fyzických osôb a právnických osôb, listiny, ohliadka a výsluch účastníkov. Pokiaľ nie je spôsob vykonávania dôkazu predpísaný, určí ho súd.

Podľa § 220 O.s.p. odvolací súd rozhodnutie súdu prvého stupňa zmení, ak nie sú splnené podmienky na jeho potvrdenie (§ 219), ani na jeho zrušenie (§ 221 ods. 1 O.s.p.).

Podľa § 213 ods. 1 O.s.p. v znení do 15. októbra 2008 odvolací súd je viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil súd prvého stupňa z výnimkami ustanovenými v odsekoch 2 až 4.

Ak má odvolací súd za to, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, dokazovanie v potrebnom rozsahu opakuje sám (§ 213 ods. 2 O.s.p. v znení do 15. októbra 2008).

Z citovaných zákonných ustanovení vyplýva, že predpokladom toho, aby odvolací súd mohol zmeniť napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa, ak má za to, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a na nich založených následných právnych záverov, je opakovanie dokazovania v potrebnom rozsahu odvolacím súdom. Podmienkou zmeny rozhodnutia v takomto prípade je teda skutočnosť, že odvolací súd sám opakuje v potrebnom rozsahu dokazovanie, na základe ktorého dospeje k skutkovému stavu, odlišnému od skutkového stavu zisteného prvostupňovým súdom, ktorý stav tvoril podklad pre rozhodnutie v danej veci.

Dovolací súd z obsahu spisu zistil, že odvolací súd sa nepovažoval byť viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil súd prvého stupňa z dokazovania vykonaného pred ním; na podklade len svojich úvah odvolací súd vyvodil úplne odlišné skutkové a na ich základe aj právne závery, t.j. bez toho, aby vo veci vykonal potrebné dokazovanie (zopakovanie alebo doplnenie).

Ak sa však odvolací súd chcel odchýliť od skutkových zistení súdu prvého stupňa na základe bezprostredne pred ním vykonaných dôkazov, mal dokazovanie v zmysle § 213 ods. 2 O.s.p. sám v potrebnom rozsahu opakovať a zadovážiť si tak rovnocenný podklad pre odlišné hodnotenia dôkazov v zmysle § 132 O.s.p. Len takýto postup je aj v súlade so zásadou priamosti a ústnosti občianskoprávneho konania. Je neprípustné, aby odvolací súd ku svojim odlišným skutkovým zisteniam, vedúcim k záveru o neopodstatnenosti žalobného návrhu, dospel iba na základe prehodnotenia dôkazov vykonaných súdom prvého stupňa.

Z obsahu zápisnice o pojednání před odvolacím soudem 28. septembra 2007, na ktorom bolo aj meritórne rozhodnuté, vyplýva, že odvolací súd po podaní správy o stave veci poverenou členkou senátu oboznámil podstatný obsah spisu, osobitne rozsudok súdu prvého stupňa, odvolanie odporcu 2/ a vyjadrenie navrhovateľa. Tiež vykonal dokazovanie, avšak len oboznámením týchto listinných dôkazov: zmluvy o nájme nebytových priestorov, výzvy na vypratanie, výpisu z obchodného registra odporcu 1/ a vyjadrenia k vyprataniu. Nedošlo teda k zopakovaniu dôkazov výsluchom účastníkov a výsluchom svedkov, hoci predovšetkým na týchto dôkazoch založil súd prvého stupňa (ktorý hodnotil aj vierohodnosť vypočutých osôb) svoje skutkové závery, že v predmetných nebytových priestoroch po skončení dohodnutej doby nájmu, t.j. od 1. apríla 2003 (do 1. júla 2003) sa nachádzali hnuiteľné veci vlastnícky patriace odporcovi 2/. Navyše odvolací súd ponechal celkom bez povšimnutia i ďalšie dôkazy. Zostal napr. nepovšimnutý list I., CSc. z 8. apríla 2003, t.j. bezprostredne po skončení nájomného vzťahu, kde jednoznačne uvádza, že v prenajatých priestoroch sa nachádzajú iba osobné predmety odporcu 2/; rovnako odvolací súd prehliadol aj jeho ďalší list z 11. júna 2003, v ktorom uvádza, že v týchto priestoroch sa nenachádza žiaden majetok odporcu 1/, ale sa jedná o osobný majetok odporcu 2/ (č.l. 130 a č.l. 71 spisu).

Súd prvého stupňa na základe výsledkov ním vykonaného dokazovania založil svoje rozhodnutie vo veci samej na zistení skutkovej povahy, že v nebytových priestoroch navrhovateľa po skončení dohodnutej doby trvania nájmu sa nachádzali veci odporcu 2/, z čoho vyvodil právny záver o povinnosti tohto odporcu vydať bezdôvodné obohatenie získané užívaním nebytových priestorov navrhovateľa bez právneho dôvodu. Odvolací súd bez toho, aby si zadovážil rovnocenný zákonný procesný podklad pre odlišné hodnotenie dôkazov v zmysle § 132 O.s.p., založil svoje rozhodnutie na skutkovom závere, že nebolo vykonaným dokazovaním preukázané, že v pôvodne prenajatých priestoroch sa v období od 1. apríla 2003 do 30. júna 2003 nachádzali veci vlastnícky patriace odporcovi 2/, z čoho vyvodil právny záver o nedôvodnosti žalobného návrhu (neunesení dôkazného bremena navrhovateľom). Z uvedeného vyplýva, že skutkové a na ne nadväzujúce právne závery odvolacieho súdu je treba považovať za predčasné a dovolaciemu súdu neprislúcha v súčasnom štádiu konania oprávnenie posudzovať správnosť týchto záverov odvolacieho súdu.

Pokiaľ dovolateľ namieta, že odvolací súd mu odňal možnosť konať pred súdom tým, že pojednával v jeho neprítomnosti (§ 237 písm. f/ O.s.p.), jeho námietka v tomto smere nie je dôvodná.

Podľa § 101 ods. 2 O.s.p. súd pokračuje v konaní, aj keď sú účastníci nečinní. Ak sa riadne predvolaný účastník neustanoví na pojednávanie a ani nepožiadá z dôležitého dôvodu o odročenie, môže súd vec prejednať v neprítomnosti takéhoto účastníka; prihliadne pritom na obsah spisu a dosiaľ vykonané dôkazy.

Z obsahu spisu vyplýva, že zástupca navrhovateľa bol na pojednávanie odvolacieho súdu, ktoré bolo vytýčené na 28. septembra 2007, predvolaný písomne, pričom predvolanie prevzal 14. septembra 2007. Okolnosť, že o odročenie tohto pojednávania z dôvodu práceneschopnosti požiadal zástupca odporcu 2/ listom z 25. septembra 2007, a že o tejto skutočnosti bol zástupca navrhovateľa informovaný (protistranou), nezakladala u navrhovateľa dôvod pre jeho neúčast' na odvolacom pojednávaní 28. septembra 2007. Keď odvolací súd žiadosti odporcu 2/ o odročenie pojednávania nevyhovel, neznamená to, že by týmto postupom odňal možnosť konať pred súdom navrhovateľovi (jeho zástupcovi); nevylúčil ho z možnosti dostaviť sa na odvolacie pojednávanie a realizovať tu svoje procesné práva. Navrhovateľ v dovolaní neuvádza (a nevyplýva to ani z obsahu spisu), že by (z dôležitého dôvodu) sám požiadal o odročenie pojednávania. V dovolaní iba uvádza, že telefonicky oznámil súdu, že aj navrhovateľ sa pojednávania nezúčastní. Odhliadnuc od samotnej skutočnosti (hoci zásadnej), že telefonické podanie nie je spôsobilým druhom (formou) podania v zmysle § 42 ods. 1 O.s.p., ako aj od toho, že o takomto oznámení (telefonáte) sa v spise nenachádza žiaden záznam, je z údajov dovolania zjavné, že z obsahovej stránky u tvrdeného telefonického podania nešlo o žiadosť navrhovateľa o odročenie pojednávania (ktorá by okrem vlastnej existencie žiadosti, ktorá absentovala, mala byť z dôležitého dôvodu na strane žiadateľa – účastníka alebo jeho zástupcu). Ak odvolací súd preto pojednával a rozhodol v neprítomnosti navrhovateľa (jeho zástupcu), ktorý doručenie predvolania mal vykázané, mal zachovanú lehotu na prípravu (§ 115 ods. 2 v spojení s § 211 ods. 2 O.s.p.) a nepožiadal o odročenie pojednávania (z dôležitého dôvodu), neodňal tým navrhovateľovi možnosť konať pred súdom.

Najvyšší súd Slovenskej republiky so zreteľom na to, že v konaní došlo k tzv. inej procesnej vade majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/

O.s.p.), svojim uznesením (§ 243b ods. 4 O.s.p.) dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u ě n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 27. februára 2009

JUDr. Jana Bajánková, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková